

Slettnes fyr och arktiska delikatesser

Slettnes Fyr. Foto: Niklas Holmström.

Niklas Holmström

Sedan länge har det varit en dröm att besöka Nordnorge i maj för att kolla sjöfågelsträck. Varanger har många gånger lockat, men att åka dit i maj har alltid inneburit ett visst riskmoment. Vissa år kan det vara mycket snö långt in i maj och vägarna ut till Hamningberg plogas inte förrän i mitten av maj. Och vem vill ta risken att kanske få vända om på grund av igensnöade vägar? Drömmen lades på is och åren gick.

Så en dag uppenbarade sig ett nytt alternativ – Slettnes fyr. Den 16-20 maj 1998 noterade ett par finska skådare bland annat 1.050 sträckande bredlabbar, fjäll- och storlabb samt 158 rastande vitnäbbade islommar. Dreglande och allmänt hög började jag söka efter mer information om Slettnes. Strax efter midnatt den 11 maj 1999 stod jag så äntligen vid fyren och blickade ut över ishavet!

Slettnes (71°05'N 28°13'O) är en kustslätt på drygt 12 km² som ligger ytterst på Nordkinn-

halvön i Gamvik kommun (se karta s.11). Slätten är tundralik med de typiska kullarna och mängder av gölar, tjärnar och större vatten. Landskapet är storslaget med mäktiga bergsmassiv som skjuter ut i ishavet. Slettnes fyr, som ligger 4 km norr om Gamvik, är världens nordligaste fastlandsfyr. Fyren står på en liten platta ett tiotal meter över havet och det intilliggande husen gör att man lätt hittar lä. Bättre obsplats för havsbundet fågelsträck är nog svårt att hitta!

I Gamvik bor drygt 200 människor och huvudnäringen är fisket. Här finns affär, museum och Gamviks gästhus med pub och restaurang. Två och en halv mil i sydväst ligger Mehamn, som har betydligt fler invånare, affärer, hotell, bank och post. Här ligger också flygplatsen för den som väljer att flyga upp från Tromsø.

Fåglar

Fågelfaunan i maj är tämligen artfattig men kompenseras av en otrolig individrikedom för flera arter. I juni/juli sjuder det dock av liv på Slettnes, som sedan ett par år är naturreservat. Här har en betydande forskning bedrivits sedan 1989,

vilken främst har varit fokuserad på vadare och labb. Den senare häckar med 150-180 par! På Omgangstauran, 15 kilometer österut, häckar drygt 100.000 par tretåtta säsar.

Syftet med min vistelse var nu inte att inventera naturreservatet, utan kolla sträcket och jobba på målarterna vitnäbbad islom och bredlabb. Första natten gav en föraning om kommande upplevelser: vitnäbbad islom (83 rastande varav 19 i en flock!) och svartnäbbad islom (1), stormfågel (20.000), praktejder (94), bredlabb (2), labb (35) och storlabb (1).

Dagen D kom en vecka senare, den 18 maj. I hård västvind öste det på med labbar och tärnor. På tolv underbara timmar sträckte bland annat: vitnäbbad islom (22), praktejder (61), alfågel (2.439), bredlabb (1.347!), labb (264), fjälllabb (195), storlabb (14), vittrut (5) och silvertärna (478). Vid lunchtid klarnade det upp, vilket resulterade i många oförglömliga obsar. Drygt 60% av bredlabbarna passerade högt och det var där de större flockarna återfanns. De tre största flockarna låg på 26, 32 och 45! De tre resterande dagarna var sträcket rätt mediokert, förutom mängder av lunnefåglar mot väst (max 16.336 den 21/5).

Även om sträckintensiteten kan vara låg är det sällan någon risk att nicka till. Mängderna av "stationära" arter såsom stormfågel, tretåig mås och alkor är ofattbara. Lägg därtill alla vitnåbbade islommar (max 188 den 13/5), havssulor, toppskarvar, praktejdrar (231 den 13/5), alförrädare, labbar och vittrutar. Totalt observerades 73 arter och de – för området – tyngsta var morkulla (1), dvärgmåsen (1), vitvingad trut (2) och svartnäbbad islom (5). En helt albinistisk stormfågel

fick hjärtat att slå några dubbelslag!

Väder, kläder och sömn

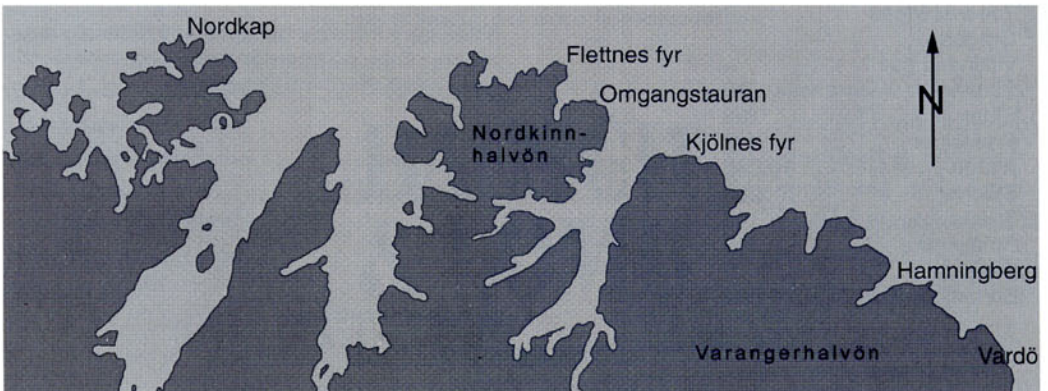
Vädret är ofta instabilt och kan växla snabbt, från solsken till rena snögloppen. Medeltemperaturen i mitten av maj brukar ligga på några plusgrader. Enligt de boende var vårens väder långt bättre än normalt. Måttliga vindar från N-O dominerade. Förutom några snöbyar samt regn en hel natt var det övervägande halvklart-klart perioden igenom. Under hela vistelsen var sikten perfekt, vilket gjorde skådningen fullkomlig.

För att kunna njuta av skådningen är rejäla kläder ett måste och en overall (typ skoter) kan varmt rekommenderas! Även om man står i lä är det kallt, särskilt på natten och morgonen, då temperaturen kröp under nollstrecket. Ett tips är att ta med sig både termos och spritkök – kylan tar mycket energi.

Att det är skådarljust dygnet runt (midnattsol från den 14 maj) kan vara rätt frustrerande till en början och man vet aldrig när på dygnet det slår till. Det får man leva med. "Normala" dagar var sträckförloppet som bäst mellan kl. 01.00-09.00. Även eftermiddag-/kvällssträcket var hyfsat bra, samtidigt som det fanns tid till att njuta av fåglarna i området – vitnåbbade och prallar i härligt medljus. Sämst aktivitet var det mellan kl. 21.00 och 01.00, både vad gäller sträckande och stationära fåglar.

Resväg och kostnader

Det finns många alternativ att välja på och ofast är det kombinationen restid och kostnad som avgör vilket. Själva valde jag följande rutt (T/R):

Sträckande fåglar vid Slettnes fyr

11-21.5   21-23.5*

Smålom	750	63
Storlom	11	8
Svartnäbbad islom	1	—
Vitnäbbad islom	133	20
Tundrasädgås	1	1
Grågås	2	—
Vitkindad gås	—	1
Stjärtand	10	8
Ejder	288	—
Praktejder	348	—
Alfågel	10.046	108
Sjööorre	288	11
Svärta	158	—
Småskrake	19	—
Storskrake	2	—
Bredstjärtad labb	1.609	1

* Räknat av Ulf Skyllberg, Umeå, under totalt 12 timmar i hård ostlig kuling.

Arlanda–Kiruna (flyg), Kiruna–Narvik (tåg), Narvik–Tromsö (buss) och Tromsö–Mehamn (flyg), vilket innebar övernattnin i Kiruna. Detta till en kostnad av 6.000 kronor (taxi och flygbussar inräknat). Resan mellan Kiruna och Tromsö var en storslagen naturupplevelse och absolut värd restiden. Boendet på Gamviks gästhus, mat och resa gick totalt lös på 11.000 riksdaler. Som ni säkert förstår är Norge ett förhållandevis dyrt resmål. Den som är rökare och gillar öl bör kanske fundera på ett annat resmål eller ta ett par hälsosamt vita veckor.

Med en dröm fattigare, men en upplevelse rikare, kan jag bara säga: "Väl mött nästa vår!"

Ytterligare information samt en fullständig rese-rapport finns på Internet-adressen:

www.algonet.se/~nho/slettnes/

Niklas Holmström
Sländvägen 18 A
125 58 ÄLVSJÖ
E-post: nho@algonet.se